

LEERPLAN
BUITENGEWOON SECUNDAIR
ONDERWIJS BGV OV3

Vorbewerker carrosserie
Kwalificatiefase-Integratiefase
VoCa-OV3

BRUSSEL

D/2023/13.758/370

Versie december 2023

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met nieuwe opleidingsprofielen. Voor het eerst is er gekozen om de opleidingsprofielen te vertalen in leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

Bij de opmaak van de leerplannen is er gekozen voor een maximale afstemming met verwante studierichtingen in het gewoon secundair onderwijs. Binnen het onderwijscontinuüm is dit van belang voor een vlotte transitie van leerlingen tussen gewoon en buitengewoon onderwijs.

1.1 Het leerplanconcept in BuO: vijf uitgangspunten

De leerplannen vertrekken vanuit **het vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool en laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lesuren ...).

De leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van de leerplannen.

De leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze** na de kwalificatie- of integratiefase. Het proces van de studiekeuze eindigt immers niet na de opleidingsfase. In de kwalificatie- of integratiefase onderzoeken leerlingen meer gericht waar hun capaciteiten liggen en wat hun talenten zijn. De leerplannen zijn daarbij een belangrijk hulpmiddel. De doelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen die voor een bepaalde studierichting kiezen. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen voor een meer geprofileerde studierichting in de integratiefase of de A-finaliteit.

De leerplannen bieden pedagogisch-didactisch voldoende ruimte, uitgaande van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze borgen de samenhang in de vorming van de opleidingsfase. Leerplannen zorgen voor een samenhangend fundament van vorming voor alle leerlingen binnen een finaliteit en een studierichting. Ze vertrekken vanuit een gemeenschappelijk referentiekader en hanteren een gelijkgerichte terminologie met respect voor de eigenheid van elk vak.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Waar relevant verwijzen de leerplannen naar de samenhang met ontwikkelingsdoelen algemene sociale vorming. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren **algemene sociale vorming** (incl. godsdienstleraren) en leraren **beroepsgerichte vorming** om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een vakleeraar naar de lessen van een collega laat de leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

In wat volgt gaan we dieper in op een aantal uitgangspunten.

1.2 Handelingsplanmatig werken

Voor leerlingen met een IAC die les volgen in het gewoon- of buitengewoon onderwijs en via die weg werken naar een studiebekrachtiging, geldt de decretale verplichting om te werken met het cyclisch proces van handelingsplanmatig werken. Op die manier wordt het onderwijsaanbod afgestemd op de noden van de leerling. Voor hen vertrekken we vanuit de visie van ontwikkelingsgericht leren.

De leerling wordt centraal geplaatst vanuit de vraag 'Wat heeft deze leerling nodig om verder of opnieuw tot ontwikkeling te komen?' De uitdaging bestaat erin om hoge verwachtingen te stellen in elk moment van leren en zo voor elke leerling binnen de zone van de naaste ontwikkeling een realistisch ontwikkelings- en toekomstperspectief na te streven. Vanuit de methodiek van handelingsplanmatig werken, gericht op zelfrealisatie, worden de vooropgestelde doelen vanuit een ruime beeldvorming nagestreefd en geëvalueerd. Daarbij primeert altijd de eigen groei van de leerling.

Het is de taak van de leerkracht om via een kwalitatieve interactiestijl, door bewust vragen te stellen vanuit het kader van mediërend leren, leerlingen mede-eigenaar te maken van hun ontwikkelproces. De uitdaging bestaat erin voortdurend te reflecteren op inhoud, proces en eigen handelen.

Bij ontwikkelingsgericht onderwijs wordt sterk ingezet op leren vanuit intentionaliteit (wat), betekenisverlening (waarom) en transcendentie (waar nog). Door intentionaliteit maken we in wederkerige communicatie leerlingen duidelijk wat ze gaan leren. Door betekenisverlening wordt ontdekt of begrepen waarom iets aangeleerd wordt en bij transcendentie wordt het leggen van transfers naar de eigen omgeving en andere contexten gestimuleerd.

De school dient enerzijds te reflecteren over die gespecialiseerde referentiekaders die hen ondersteunen om de ontwikkeling van de leerling in beeld te brengen. Anderzijds moet er ook nagedacht worden welke orthodidactiek en orthopedagogiek leraren ondersteunen om dat ontwikkelingsgericht proces in gang te zetten.

Dit leerplan beroepsgerichte vorming OV3 moet integraal gelezen worden binnen de principes van ontwikkelingsgericht leren en handelingsplanmatig werken. We kiezen ervoor om, rekening houdend met bovenstaande, maximaal dezelfde taal te hanteren over de verschillende onderwijsvormen heen.

1.3 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialogeschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor wegwijzers. Die zijn een inspiratiebron voor hen en hun collega's en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.
- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen, betekent dat elke leerling **belooftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de leraar, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn daarbij **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden te verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van inhouden van vorming, die we groeperen in **vormingscomponenten**: levensbeschouwelijke vorming, culturele vorming, economische vorming, lichamelijke vorming, maatschappelijke vorming, natuurwetenschappelijke en technische vorming, sociale vorming, talige vorming en wiskundige vorming. Deze vormingscomponenten worden vervat in de verschillende domeinen van de ontwikkelingsdoelen OV3. De aaneengesloten cirkel wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Verbindingen tussen de vakken zijn daarbij belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar** maar werkt ook binnen **multidisciplinaire teams** en binnen een **beleid van de school**. De ontwikkelingsdoelen en interdisciplinair werken helpen daartoe. Ze worden gestuurd door keuzes die een school (schoolbestuur, beleidsteam, schoolteam, klassenraad, ...) maakt.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Die leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.4 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen BGV zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Om tegemoet te komen aan de individuele noden van de leerling, kan de leraar vanuit het pedagogisch project van de school, vanuit zijn passie, expertise en creativiteit eigen accenten leggen. Door de specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeftes (SOOB) van de leerlingen in kaart te brengen, worden doelen op maat van de leerlingen geselecteerd en kunnen er pedagogische en didactische keuzes gemaakt worden. In het leerplan leggen we geen didactische werkvormen vast. Ter ondersteuning van leraren(teams) geven we voor bepaalde leerplanonderdelen didactische wenken. Leraren(teams) werken handelingsplanmatig. Het is de bedoeling om vanuit verschillende disciplines te zoeken naar een didactiek/pedagogiek op maat. De SOOB zijn ook hier het uitgangspunt.

1.5 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is differentiëren van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit hun eerdere opleiding, thuissituatie en diverse vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te hebben op de beginsituatiebepaling en vanuit dat gegeven, gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en handelingsplanmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

Differentiatie door leerinhouden aan te passen

Leerplannen bieden kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerling, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerling. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrenge biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in evaluatie en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar de leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.6 Opbouw van het leerplan

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de fase en met de onderliggende fases en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht.

Er zijn verschillende soorten doelen opgenomen in het leerplan:

Soort doel	Omschrijving	Verplicht onderdeel voor de studiebekrachtiging?
LPD	Leerplandoel: te realiseren	Ja
LPD +	Plusdoel: warm aanbevolen in functie van het te behalen curriculum.	Nee
LPD K	Keuzedoel: inspirerend doel ter uitbreiding van het curriculum voor een individuele leerling.	Nee

★ Waar relevant voegen we bij het leerplandoel een opsomming of een afbakening (★) toe die duidelijk aangeeft wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen.

wenk In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan (wenk).

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan de competenties en kenniselementen uit het opleidingsprofiel die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Omschrijving van de studierichting

Het leerplan is opgemaakt voor de beroepsgerichte vorming van de Voorbewerker carrosserie. Die studierichting wordt georganiseerd in BuSO OV3 binnen het studiedomein STEM.

In Voorbewerker carrosserie leren leerlingen carrosserie-onderdelen van voertuigen en oppervlaktes voorbereiden om deze spuitklaar te maken, volgens de richtlijnen van de constructeur.

Bij het realiseren van het leerplan wordt er toegewerkt naar maximale zelfstandigheid van de leerling. De school bepaalt zelf hoe ze de diverse rubrieken van het leerplan aan bod laat komen.

2.2 Samenhang met de opleidingsfase

De studierichting Voorbewerker carrosserie heeft een samenhang met de studierichting basis mobiliteit uit de opleidingsfase.

Daar leren leerlingen onder begeleiding routinematige handelingen uitvoeren met betrekking tot het vervangen en herstellen van banden, het voorbereiden van carrosserie en het onderhouden en herstellen van fietsen met daartoe geëigende gereedschappen, materieel en producten

2.3 Studiebekrachtiging

Naar gelang leerlingen in voldoende mate de leerplandoelen behalen, kan de klassenraad één van volgende vormen van studiebekrachtiging uitreiken:

- een getuigschrift opleidingsvorm 3
- een getuigschrift, onderwijskwalificatie niveau 2
- een bewijs van beroepskwalificatie: Voorbewerker carrosserie
- een bewijs van competenties
- een attest van lesbijwoning als regelmatige leerling

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Voorbewater carrosserie en het vormingsconcept

Het leerplan Voorbewater carrosserie is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. In het leerplan ligt de nadruk op de natuurwetenschappelijke en technische, wiskundige en maatschappelijke vorming. De wegwijzers duurzaamheid en verbeelding maken er inherent deel van uit.

Natuurwetenschappelijke en technische vorming

Via het leerplan Voorbewater carrosserie worden jongeren in staat gesteld om op een methodische wijze betrouwbare kennis te verwerven. Ze leren om wetenschappelijke, technologische en wiskundige inzichten in te zetten bij hun technische realisaties. Verwondering, het voeden van nieuwsgierigheid zijn een belangrijke motor om hun realisaties technisch en wetenschappelijk te beschrijven en te verklaren.

In technische vorming wordt kennis opgebouwd en wordt het onderzoekend leren/leren onderzoeken in het lesgebeuren geïntegreerd. Leerlingen leren in een contextrijke leeromgeving observeren, meten, onderzoeken en experimenteren en maken gebruik van hulpmiddelen en meetinstrumenten. Ze leren op een veilige en duurzame manier omgaan met materialen, chemische stoffen en technische systemen.

Tijdens de technische vorming ontwikkelen de leerlingen technisch operationele vaardigheden en technologische kennis van materialen en gereedschappen.

Simulatie- en tekensoftware kan een krachtig hulpmiddel zijn bij conceptvorming en het verwerven van inzicht in abstractere begrippen. Dat geldt zowel voor het bekijken en gebruiken van simulaties, als voor het zelf creëren ervan.

Wiskundige vorming

Wiskunde is een taal om patronen in de werkelijkheid compact en ondubbelzinnig te beschrijven, en wordt daarvoor veelvuldig gebruikt in wetenschap en techniek. Een vlot gebruik van wiskundige symbolen en kennis van bewerkingen en conventies zijn noodzakelijke vaardigheden om technologische kennis te verwerven en om te communiceren. Het leerplan Voorbewater carrosserie biedt een waaier aan opportuniteiten om de leerlingen te laten inzien hoe (op het eerste zicht abstracte) wiskundige technieken concrete toepassingen hebben.

Maatschappelijke vorming

Wetenschappen en techniek vervullen een cruciale rol in onze samenleving. De ontwikkelingen in duurzame hernieuwbare energie, energieprestaties, nieuwe materialen en producten, geperfectioneerde rijhulpsystemen... hebben een grote impact op het welzijn van mensen. De leerlingen wordt tijdens hun technische realisatie gevraagd die maatschappelijke uitdagingen ter harte te nemen, kritisch te reflecteren en een rol op te nemen in deze innovatieve ontwikkelingen.

De wegwijzers duurzaamheid en verbeelding kleuren het leerplan Voorbewater carrosserie. Werken vanuit duurzaamheid legt sterk de nadruk op de intrinsieke verbondenheid van alle dingen en mensen en het behoud en de verbetering van een duurzame wereld. Inhoudelijk gaat het ook om het belang van duurzaam omgaan met materialen en technologie met aandacht voor ecologie.

Verbeelding in het leerplan geeft leraren en leerlingen zuurstof om uitdagingen, vragen en problemen niet op één bepaalde manier op te lossen of te beantwoorden en om vooropgestelde methodes niet slaafs te volgen. De praktijk heeft immers in essentie een creatief karakter.

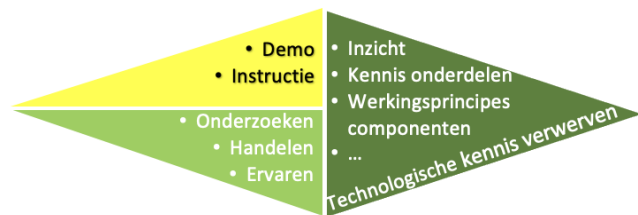
Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

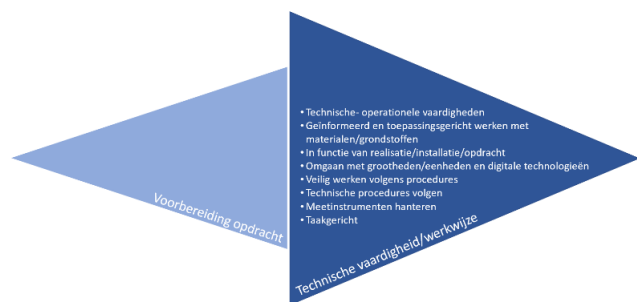
Technologische kennis verwerven

De leerlingen verwerven kennis door te onderzoeken, te ervaren, te handelen ... tijdens herstel oefeningen van koetswerk (onderdelen). Ze verwerven inzicht in krachten en spanningen op mechanische materialen en constructies, materialenleer, bewerken van oppervlakten van voertuigen, herstellen van kunststoffen, corrosiewerende producten.

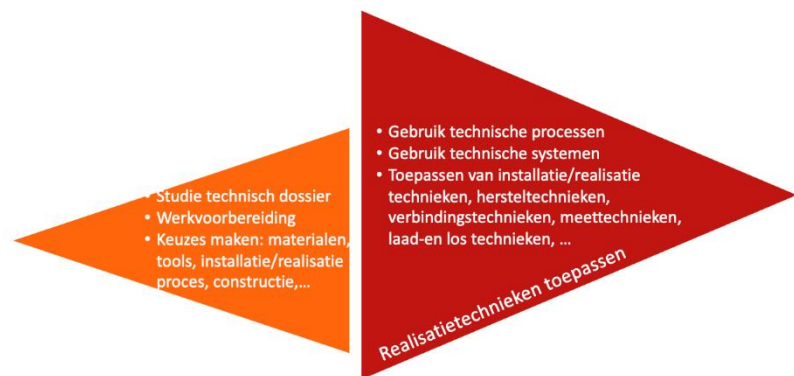
Technische vaardigheden en werkwijzen ontwikkelen

De leerlingen ontwikkelen technisch-operationele vaardigheden. Ze zijn taakgericht in hun concretisering en denken in functie van de voorbereidende werken aan de carrosserie. Ze leren om geïnformeerd en toepassingsgericht te werken met materialen en grondstoffen. Ze leren meetinstrumenten gebruiken, omgaan met grootheden, eenheden en digitale technologieën inzetten tijdens het technisch proces.

Realisatietechnieken in technische processen en systemen toepassen

De leerlingen leren technische processen en systemen toepassen in projecten. Ze maken een werkvoorbereiding en leren keuzes maken in functie van materialen, tools en procedure ... Ze leren taakgericht oppervlakten van voertuigen bewerken, een grondlaag en corrosiewerende producten aanbrengen en schuurtechnieken toepassen in hun realisaties. Zorg voor het milieu, veilig en ergonomisch werken vormen een rode draad doorheen de studierichting.

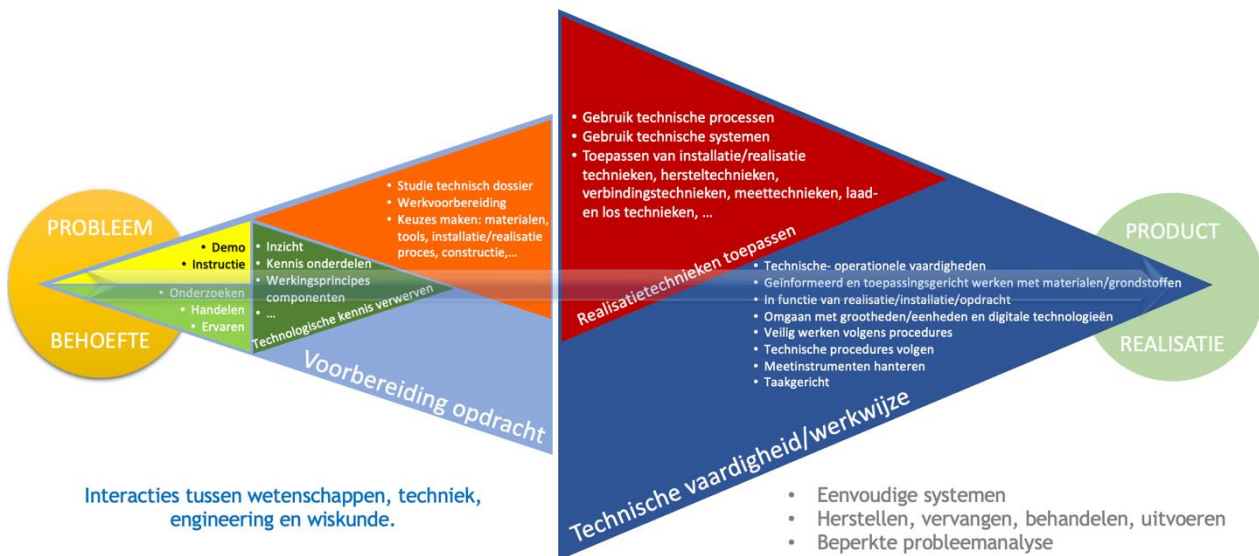

Interacties duiden tussen wetenschappen, techniek, engineering en wiskunde

Projectmatig werken laat toe om de interacties tussen techniek en wetenschap, tussen techniek en wiskunde, tussen techniek en de maatschappij te bekrachtigen. De leerlingen onderbouwen hun realisaties door wetenschappelijke en wiskundige kennis toe te passen. Ze gaan ook aan de slag in hun realisaties om een antwoord te geven op maatschappelijke uitdagingen zoals klimaat, energietransitie, duurzaamheid, ondersteunende processen bij noden.

3.3 Diamantmodel

De krachtlijnen worden voorgesteld door een aantal driehoeken die samen “diamanten” vormen. De diamant start links met een probleem of behoefte en eindigt rechts met een product of realisatie. Je leest het model van links naar rechts.

De weergave geeft een suggestie voor een mogelijke volgorde in het aanbod en de aandacht die elke fase kan krijgen. Hoe groter de driehoek, hoe belangrijker de krachtlijn.

Voor de A-finaliteit:

- ligt het accent op het ontwikkelen van vaardigheden en werkwijzen;
- vormen het toepassen van realisatietechnieken in technische processen, constructies en systemen een belangrijk onderdeel.

Om van een probleem, behoefte, uitdaging... naar een realisatie, product, oplossing ... te komen, kan je

- via een demo of instructie door de leraar samen met een eenvoudig onderzoek door de leerling, inzicht geven in de werking van onderdelen en componenten. Je bouwt zo aan de nodige voorkennis.
- de opdracht voorbereiden door het technisch dossier te bestuderen, een werkvoorbereiding op te maken en de leerlingen enkele keuzes te laten maken.
- de leerlingen trainen in enkelvoudige technische vaardigheden en werkwijzen om ze toe te passen in een groter geheel.

Het is goed dat je regelmatig wijst op de aanwezigheid van wetenschap en wiskunde in de technische toepassingen. De Interacties tussen wetenschappen, techniek, engineering en wiskunde krijgen zo de nodige aandacht.

Probeer dat alles zoveel mogelijk te doen binnen de thema’s (context) van het leerplan Voorbewerker carrosserie.

Zo werk je op een geïntegreerde manier aan projecten.

Voor de A-finaliteit bestaan die projecten uit:

- eenvoudige systemen, problemen of uitdagingen;
- herstellen, vervangen, behandelen, uitvoeren;
- beperkte analyse van het probleem.

3.4 Opbouw

De rubrieken in het leerplan kennen een opbouw van een sterke gemeenschappelijkheid van leerplandoelen over leerplannen heen naar richtingsspecifieke leerplandoelen. De verzameling van leerplandoelen onder een rubriek is niet te herleiden tot een opdeling in een vak of discipline.

Het leerplan Voorbewerker carrosserie omvat de volgende (sub-)rubrieken:

- Kwaliteitsvol en veilig werken
- Voorbereiding en opvolging
- Bewerken van oppervlakten van het voertuig
- Smart-repair
- Grondlaag, kitten en corrosiewerende producten

3.5 Samenhang ASV - BGV

Het leerplan Voorbewerker carrosserie is een leerplan voor de beroepsgerichte vorming (BGV) en heeft een relatie met de ontwikkelingsdoelen algemene en sociale vorming (ASV).

- Burgerzin
- Rekenvaardigheden
- Taalvaardigheid
- Gezondheidseducatie
- Leren leren
- Lichamelijke opvoeding
- Milieueducatie
- Sociaal-emotionele educatie
- Vrijtijdsvaardigheden
- ICT

Een aantal tot de ASV horende inzichten, vaardigheden en attitudes zijn van fundamenteel belang voor de arbeidsvoorbereiding.

De aanbieder bepaalt zelf hoe de ontwikkelingsdoelen van de algemene en sociale vorming én de levensbeschouwing georganiseerd worden en bepaalt zelf de mate van integratie met de beroepsgerichte competenties.

3.6 Aandachtspunten

Het leerplan Voorbewerker carrosserie is een faseleerplan. Het lerarenteam dient de leerplandoelen te spreiden over de twee leerjaren. **Overleg en een planmatige aanpak** zijn hierbij belangrijk. Kennis, vaardigheden en attitudes vormen één geheel. Tijdens de voorbereiding van een opdracht worden (relevante) kennis en inzichten aangeboden om de opdracht voldoende sterk aan te vatten. De leerlingen leren ook gemaakte keuzes binnen het technisch proces te beargumenteren. Vervolgens leren de leerlingen een planning opstellen en hun werkplek organiseren. Vaardigheden en handelingen oefenen de leerlingen in gedurende de uitvoering en realisatie. Zowel het realiseren van een product als het doorlopen proces worden centraal gesteld. Reflectie op het doorlopen proces kan een belangrijk leermoment zijn voor de leerlingen en biedt kans tot remediëring.

4 Leerplandoelen

4.1 Kwaliteitsvol en veilig handelen

LPD 1 De leerlingen handelen

- in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures);
- kwaliteitsbewust en volgens kwaliteitsnormen;
- economisch en duurzaam;
- hygiënisch.

- ★ Duurzaam verbruik van materialen, water en energie
Duurzaam gebruik van machines en gereedschappen
Communicatietechnieken
Vakterminologie

Wenk: Door in teamverband te handelen, leren de leerlingen de organisatiecultuur, de interne communicatie en procedures kennen. De leerlingen leren aanwijzingen volgen, problemen melden, communiceren en rapporteren.

Wenk: Meetbare evaluatiecriteria kunnen ondersteunend zijn bij kwaliteitsvol handelen.

Wenk: Je kan aandacht hebben bij het organiseren van de werkplek voor orde, netheid, organisatie...

LPD 2 De leerlingen passen veiligheidsvoorschriften en -richtlijnen en milieunormen toe.

- ★ Veiligheidsvoorschriften van hybride en elektrische voertuigen
Persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen
(Veiligheids)pictogrammen
Specifieke risico's van gevaarlijke en schadelijke stoffen, elektriciteit, lawaai, trillingen, brand, explosies
Signalisatievoorschriften
Voorschriften m.b.t. afvalsortering en gevaarlijke producten
Traceerbaarheid van producten

Wenk: Bij gebruik van een werkplaats en/of technische systemen is het aangewezen om het werkplaatsreglement, het gebruik van persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen, de veiligheidsinstructiekaart (VIK) en de machine-instructiekaart (MIK) te bespreken met de leerlingen.

Goede praktijken:

- ordelijk werken, productetiketten interpreteren;
- alert zijn voor energie die kan vrijkomen onder de vorm van warmte, geluid, straling, elektriciteit;
- omgaan met afval.

Wenk: Een veilige houding en werkomgeving worden versterkt als de leerlingen leren gevaarlijke situaties inschatten, herkennen en melden. De veiligheidshouding van de leerling kan aangescherpt worden door met hen een laatste minuut

risicoanalyse (LMRA) uit te voeren alvorens de werkzaamheden te starten. Een aangereikte beknopte checklist is een hulp voor de leerlingen.

Wenk: Je hebt met de leerlingen aandacht voor een veilige werkomgeving, met oog op gevaarlijke voorwerpen, de luchtkwaliteit (en toepassing van afzuiging), PBM en andere middelen die bescherming bieden tegen ongeoorloofd contact met gassen, straling of elektriciteit, zoals brandvertragende kledij. Om de veiligheidsattitude aan te scherpen kan je de leerlingen regelmatig attenderen en bijsturen naar een veilige werkhouding.

Wenk: De notie van veiligheid rond specifieke technische systemen bij carrosseriewerkzaamheden kunnen ingebed worden in projectwerking. Voorbeelden daarvan kunnen zijn:

- airbags;
- elektrische of hybride voertuigen spanningsvrij maken;
- omgevingstemperatuur in functie van hoogspanningsbatterijen (oven);
- beveiligen van elektronische installatie bij (de)montage- en laswerkzaamheden .

Wenk: Je kan de leerlingen wijzen op de Codex over het welzijn op het werk. Het vormt een geheel van technische en organisatorische maatregelen met als doel arbeidsongevallen en beroepsziekten te voorkomen.

LPD 3 De leerlingen organiseren de werkplek veilig en ordelijk rekening houdend met een logische werkvolgorde en nemen een ergonomische houding aan bij werkzaamheden.

- ★ Ergonomische hef- en tiltechnieken
Opslagtechnieken

Wenk: Je kan met de leerlingen de ergonomische knelpunten bespreken.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan de fysieke belasting van bepaalde taken en hoe deze te verlichten. Toegepast op het voorbereiden van koetswerkonderdelen kun je aandacht hebben voor het op de juiste hoogte brengen van het voertuig, het gebruik van een kniekussen om te knielen, het gebruik van het juiste gereedschap...

4.2 Voorbereiding en opvolging

LPD 4 De leerlingen bepalen de aard van de werkzaamheden, maken een planning, voeren voorbereidende werkzaamheden uit en houden de werkadministratie bij.

- ★ Voertuigtypes
Constructeursvoorschriften
Voorschriften van de fabrikant van de producten
Technische voorschriften en aanbevelingen in functie van de eigen werkzaamheden
Geoptimaliseerd verbruik van materialen en grondstoffen
Functionele berekeningen

Wenk: Je hebt aandacht voor het beschermen van voertuigonderdelen: afplakken, afdekken, hoes, gordijn, interieurbescherming ...

Wenk: De analyse kan bestaan uit het bestuderen van de werkfiche. Je kan aandacht besteden aan de voorbereidende werkzaamheden zoals regelgeving, normen, technische voorschriften, aanbevelingen, het benodigde en geschikte gereedschap en het bestellen van vervangonderdelen.

LPD 5 De leerlingen selecteren en gebruiken machines en gereedschappen, controleren de staat ervan, ruimen de werkzone op en voeren basisonderhoud uit aan en reinigen gereedschappen en installaties.

- ★ Elektrisch-, pneumatisch- en handgereedschap
Werking en veiligheidsaspecten van te gebruiken machines en gereedschappen
Onderhoudstechnieken van gereedschappen en materieel
Onderhoudsproducten, soorten ontvetters

Wenk: Een veiligheidsinstructiekaart en machine-instructiekaart zijn aangewezen hulpmiddelen om met voldoende kennis een machine, gereedschap of meetinstrument te hanteren.

Wenk: Je kan met de leerlingen aandacht hebben voor de juiste benamingen van gereedschappen, materialen, meetinstrumenten...

Wenk: Je kan om de veiligheidsattitude aan te scherpen, de leerlingen de gebruikte machines en gereedschappen laten controleren op zichtbare gebreken en degelijkheid voor en na gebruik. Je kan de leerlingen kennis bijbrengen van visuele en auditieve kenmerken van slijtage en defecten.

Wenk: Je kan met de leerlingen een onderhoud uitvoeren aan de gebruikte machines en gereedschappen en de gebreken herstellen indien nodig. Breng het correct opbergen en reinigen van machines, meetinstrumenten en gereedschappen na gebruik onder de aandacht.

LPD 6 De leerlingen (de)monteren losneembare verbindingen.

Wenk: Je kan verschillende verbindingen aan bod laten komen: bout-moer, sluitringen, veerringen, schroefdraadborging, kunststofclips.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor een borging bij een losneembare verbinding, voor linkse en rechtse schroefdraad, fijne of grove schroefdraad.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor moeilijke demontage, het niet los krijgen van losneembare verbindingen in de tijd.

Wenk: Je kan hierbij specifieke gereedschappen gebruiken zoals een momentsleutel, slagmoersleutel, hulpmiddelen om kunststofclips te (de)monteren.

LPD 7 De leerlingen vullen opvolgdocumenten van de interventie in.

Wenk: Je hebt aandacht voor kwaliteitscontrole op het einde van de werkzaamheden.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan de gangbare communicatiemiddelen zoals opvolgdocumenten of elektronische checklijsten.

4.3 Bewerken van oppervlakken van het voertuig

LPD 8 De leerlingen werken een kleine oneffenheid uit een plaat weg.

Wenk: Onder 'kleine oneffenheden' kan je onder meer begrijpen: kleine putjes, krasschade in de plaat, hagelschade... Technieken zoals lepelen, uitschuren, terugduwen van de deuk, multispot ... kan je toepassen om de oneffenheden uit de plaat weg te werken.

LPD 9 De leerlingen plamuren oneffenheden in oppervlakken van het voertuig weg.

- ★ Voorbereidings-, herstel- en droogtechnieken
Soorten plamuur
Verhouding tussen plamuur en verharder

Wenk: Je hebt aandacht voor de werkvolgorde en de voorschriften van de fabrikant, voor de keuze van gebruikte materialen en de juiste droogtechnieken (IR, UV ...).

Wenk: Je kan de productfiche (technische fiche) met de leerlingen bespreken om de planning en werkvolgorde (proces) te bepalen.

Wenk: Je kan met de leerlingen aan de hand van een onderzoek de invloed van de parameters van een plamuurproces op het (eind-)resultaat aantonen. Je kan de parameters zoals droogtijd, samenstelling, verhouding verharder, vochtigheid, temperatuur, slecht mengsel, stof ... onder de aandacht brengen.

Wenk: Je kan de leerlingen attent maken op de vorm van de karakterlijnen van het voertuig.

LPD 10 De leerlingen schuren de te spuiten oppervlakken van het voertuig.

- ★ Schuurmaterialen en schuurstappenplan

Wenk: Je hebt aandacht voor het schuurstappenplan, correcte schuurkorrel en schuurmateriaal, aanbevelingen in de productfiche.

Wenk: Je kan de leerlingen attent maken op de vorm van de karakterlijnen van het voertuig.

LPD 11 De leerlingen identificeren en herstellen kunststof onderdelen volgens de voorgeschreven methode.

Wenk: Je hebt aandacht voor het identificeren van de soorten kunststoffen, hun eigenschappen en de voorgeschreven methode (reinigen, kunststofprimer...) om kunststoffen te kunnen overlakken.

Wenk: Je kan de volgende technieken toepassen: lassen, lijmen, schuren, verwarmen...

4.4 Smart-repair

LPD 12 De leerlingen voeren een smart-repair uit.

- ★ Smart reparatechnieken: polijsten, verwijderen van een sterretje uit een voorruit, cosmetisch herstellen van aluminium velgen
Spot-reparatechnieken

Wenk: Je kan met de leerlingen krassen en lakfouten polijsten en aandacht hebben voor:

- het herstellen van kunststofdelen uit het interieur van een voertuig;
- het herstellen van een sterretje in een voorruit;
- het cosmetisch herstellen van aluminium velgen;
- het reinigen en polijsten van de voorlichten (verhogen lichtopbrengst).

4.5 Grondlaag, kitten en corrosiewerende producten

LPD 13 De leerlingen brengen een grondlaag aan in functie van de gekozen voorbereiding.

- ★ Schoonmaak- en afplaktechnieken
Soorten verf, harders, binders, verdunners

Wenk: Je kan de leerlingen attent maken op de verschillende soorten grondverf in functie van de afwerking, het juiste spuitpistool, de ondergrond en de richtlijnen in de productfiche.

LPD 14 De leerlingen brengen kitten en corrosiewerende producten aan.

- ★ Corrosiegevoelige componenten

Wenk: Je hebt met de leerlingen aandacht voor het nabootsen van de originele naden.

Wenk: Je hebt aandacht voor de richtlijnen in de productfiche, de juiste gereedschappen en hulpstukken.

Wenk: Je hebt aandacht voor:

- de 100% dichtheid tegen waterinfiltratie en het voorkomen van roestvorming;
- kwetsbare plaatsen zoals wieldoorgangen, bodemplaat, dorpels...

5 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. Specifieke benodigde infrastructuur of uitrusting hoeft niet noodzakelijk beschikbaar te zijn op de school. Beschikbaarheid op de werkplek of een andere externe locatie kan volstaan. We adviseren de school om de grootte van de klasgroep en de beschikbare infrastructuur en uitrusting op elkaar af te stemmen.

5.1 Infrastructuur

Een leslokaal

- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

Om kennis en vaardigheden geïntegreerd aan te reiken en het procesmatig werken te versterken is een goed uitgerust competentiecentrum noodzakelijk waarbij de ruimte voor het aanleren van vaardigheden en het instructielokaal één geheel vormen of dicht bij elkaar gelegen zijn.

5.2 Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen

- Machines/apparaten/toestellen:
 - droogtoestellen (UV en IR);
 - multispot;
 - elektrische en pneumatische schuur- en slijpmachines;
 - stofzuiger;
 - heftoestel voor voertuigen;
 - hete luchtblazer voor kunststofherstelling;
 - spuitpistool.
- Klein gereedschap:
 - om borgingen te (de)monteren;
 - set schroevendraaiers;
 - set sleutels;
 - set dopsleutels;
 - set tangen;
 - set inbussleutels;
 - plamuurgereedschappen;
 - schuurgereedschappen;
 - set carrosseriehamers;
 - schragen;
 - gereedschap om kitten en corrosiewerendproducten aan te brengen;
 - meng- en maatbekers.

Het aanwezige materiaal is voldoende voor de grootte van de klasgroep.

5.3 Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken

Om de leerplandoelen te realiseren beschikt elke leerling minimaal over onderstaand materiaal. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

- Persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen volgens risicoanalyse zoals veiligheidsbril, veiligheidsschoenen, gehoorbescherming, stofmasker...

6 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evalueren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreeren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken

Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

7 Concordantie

7.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de competenties of de kenniselementen van het opleidingsprofiel realiseren.

Leerplandoel	Competenties of kenniselementen opleidingsprofiel
1	OP 1, 2, 3; OP a, b, c, d, l, m
2	OP 2; OP d, e, f, h, j, v, y
3	OP 2, 5; OP d, i, q, r
4	OP 6, 7; OP g, k, t, w, x, z, aa
5	OP 4, 5; OP n, o, p, s, hh, gg
6	OP 7
7	OP 5; OP u
8	OP 8
9	OP 8; OP bb, dd, pp
10	OP 8; OP kk, ll
11	OP 9; OP ii, jj
12	OP 10; OP mm, nn
13	OP 11; OP cc, oo
14	OP 12; OP ee, ff

7.2 Competenties en kenniselementen opleidingsprofiel

Generieke competenties	Kenniselementen
1. Werkt in teamverband.	a. Communicatietechnieken
2. Werkt met oog voor veiligheid, milieu, kwaliteit en welzijn.	b. Vakterminologie
3. Werkt economisch en duurzaam.	c. Kwaliteitsnormen, waarden en toleranties
4. Selecteert, controleert, gebruikt, onderhoudt en reinigt machines en gereedschappen volgens instructies.	d. Hygiëne-, veiligheids-, milieu-, kwaliteits- en welzijnsvoorschriften
5. Organiseert zijn werkplek veilig en ordelijk rekening houdend met een logische werkvolgorde en maakt ze schoon.	e. (Veiligheids)pictogrammen
6. Voert de werkzaamheden uit volgens planning en instructies en houdt de werkadministratie bij.	f. Persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen
	g. Technische voorschriften en aanbevelingen in functie van de eigen werkzaamheden
	h. Specifieke risico's van gevaarlijke en schadelijke stoffen, elektriciteit, lawaai, trillingen, brand en explosies, ...
	i. Ergonomische hef- en tiltechnieken
	j. Voorschriften m.b.t. afvalsortering en gevaarlijke producten
	k. Geoptimaliseerd verbruik van materialen en grondstoffen
	l. Duurzaam verbruik van materialen, water en energie
	m. Duurzaam gebruik van machines en gereedschappen
	n. Machines en elektrisch-, pneumatisch- en handgereedschap
	o. Werking en veiligheidsaspecten van te gebruiken machines en gereedschappen
	p. Onderhoudstechnieken van gereedschappen en materieel
	q. Inrichting van de werkplek
	r. Opslagtechnieken
s. Reinigingstechnieken	
t. Werkdocumenten	
u. Opvolgdocumenten	
v. Traceerbaarheid van producten	
w. Functionele berekeningen	

Competenties	Kenniselementen
7. Maakt het voertuig klaar in het kader van de werkzaamheden.	x. Voertuigtypes
8. Bereidt de te spuiten oppervlakken van het voertuig voor.	y. Veiligheidsvoorschriften van hybride en elektrische voertuigen
9. Identificeert de kunststoffen en herstelt ze volgens de voorgeschreven methode.	z. Constructeursvoorschriften
10. Voert smart-repair uit.	aa. Voorschriften van de fabrikant van de producten
11. Plakt de nodige onderdelen af en brengt een grondlaag aan in functie van de gekozen voorbewerking.	bb. Soorten plamuur
	cc. Soorten verf, harders, binders, verdunners, ...
12. Brengt kisten en corrosiewerende producten aan.	dd. Verhouding tussen plamuur en verharder
	ee. Roestwerende producten
	ff. Corrosiegevoelige componenten
	gg. Soorten ontvetters
	hh. Onderhoudsproducten

	<ul style="list-style-type: none">ii. Hersteltechnieken voor kunststoffenjj. Soorten te bewerken kunststoffenkk. Schuurstappenplan van de schuurmateriaalfabrikantll. Schuurmaterialenmm. Smart-repairtechniekennn. Spot-repairtechniekenoo. Afplaktechniekenpp. Droogtechnieken
--	---

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Het leerplanconcept in BuO: vijf uitgangspunten.....	3
1.2	Handelingsplanmatig werken	4
1.3	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	5
1.4	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	6
1.5	Differentiatie	6
1.6	Opbouw van het leerplan	7
2	Situering	8
2.1	Omschrijving van de studierichting.....	8
2.2	Samenhang met de opleidingsfase	8
2.3	Studiebekrachtiging	8
3	Pedagogisch-didactische duiding	9
3.1	Vorbewerker carrosserie en het vormingsconcept	9
3.2	Krachtlijnen	10
3.3	Diamantmodel	11
3.4	Opbouw.....	12
3.5	Samenhang ASV - BGV	12
3.6	Aandachtspunten	12
4	Leerplandoelen	13
4.1	Kwaliteitsvol en veilig handelen.....	13
4.2	Vorbereiding en opvolging.....	14
4.3	Bewerken van oppervlakken van het voertuig	16
4.4	Smart-repair	16
4.5	Grondlaag, kitten en corrosiewerende producten	17
5	Basisuitrusting	17
5.1	Infrastructuur	18
5.2	Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen.....	18
5.3	Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken	18
6	Glossarium	19
7	Concordantie	20
7.1	Concordantietabel.....	20
7.2	Competenties en kenniselementen opleidingsprofiel	21

